

Ei yhteiskehittämistä ilman dialogisuutta

Ajattelua yhteiskehittämisestä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

7.6.2024

Sisältöä

- Yhteiskehittäminen – onnistutaan yhdessä!
- Dialogi ja dialogisuus – mitä niillä tarkoitetaan
- Dialogista yhteiskehittämistä haastavia tekijöitä
- Dialoginen yhteiskehittäjä
- Hiljainen työskentely
- Case Lappi – Yhteiskehittämällä parempaa yhteistoimintaa hyvinvointialueen, kaupungin, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kesken.

7.6.2024

Yhteiskehittäminen – onnistutaan yhdessä!

- *tavoitteellista yhteistyötä, jota edistetään ja tuetaan dialogisilla toimintatavoilla*
- *kehittämisen kohteena voi olla erilaisia asioita, kuten strategia, arvot, tuote, palvelu, tilaratkaisut, liikeidea tai toimintatavat*
- lähtökohtana on eri toimijoiden (ammattilaisen, johto, päättäjät, järjestöt, asiakas) välinen suhde, jossa korostuvat **kumppanuus, vastavuoroisuus ja hierarkkisen vuorovaikutuksen haastaminen** => dialoginen prosessi kaikkien asianosaisten kesken

Yhteiskehittäminen on enemmän kuin osapuolten kuulemista tai osapuolten välistä yhteistyötä

**Mukana kaikki oleelliset
tahot – jaetaan yhteinen
päämäärä**

Johtaminen &
koordinaatio

Fasilisointi

Mieli, merkitys

Läpinäkyvyys,
avoimuus

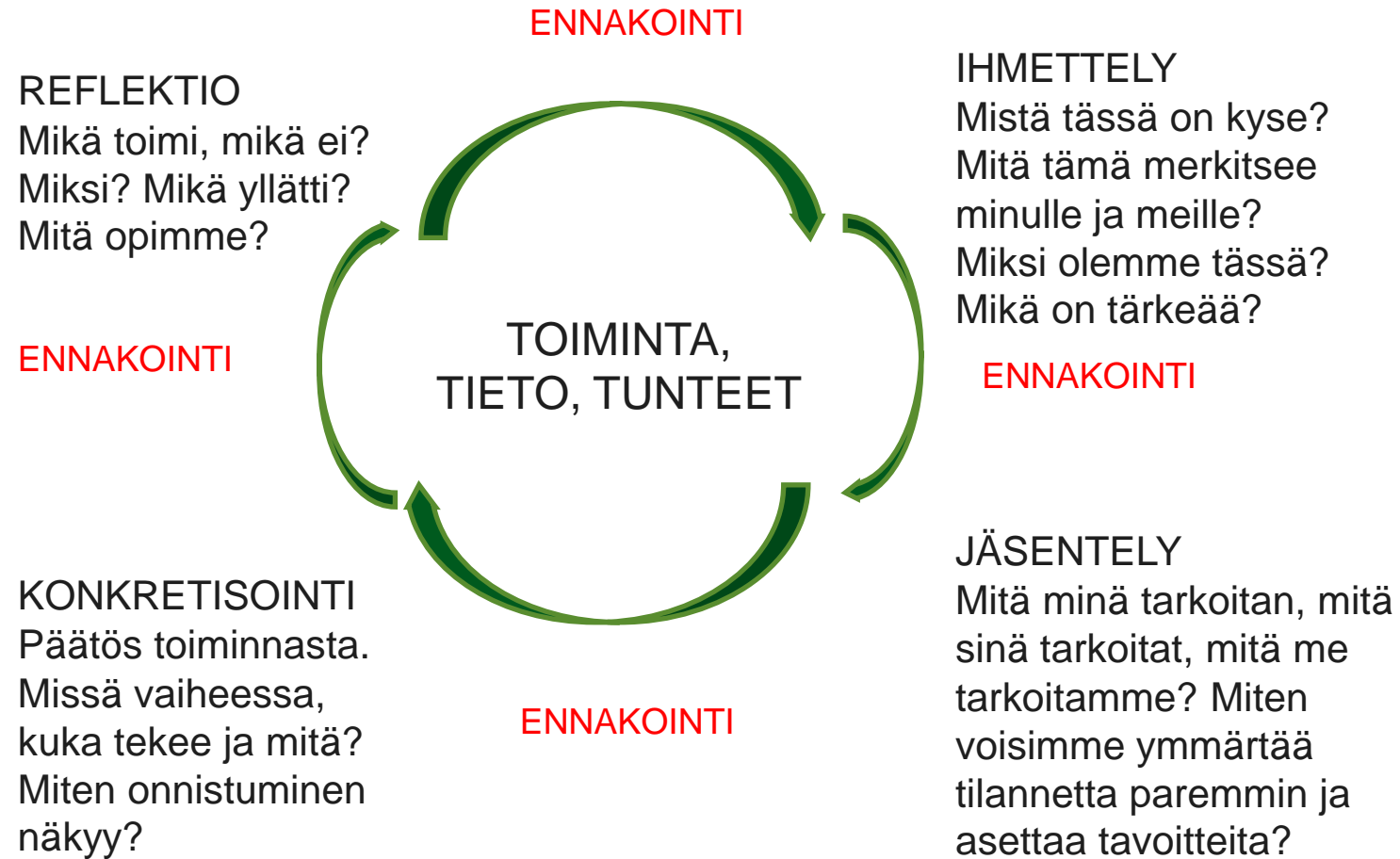
Ilmapiiri

**Muutokset syntyvät
yhteisen tutkimisen ja
kokeilujen kautta –
tulokset motivoivat,
yhteys strategiaan**

**Yhdessä tekemisen
kulttuuri – luottamus ja
dialogia edistävät
menetelmät**

Kohti kehittyvää toimintaa

Tasavertainen moninäkökulmaisuus, kiinnostus toisten näkemyksiä kohtaan

- Yhteiskehittäminen edellyttää tasavertaista osallistumista.
- Eri sidosryhmiä otetaan laajasti mukaan **heti alusta alkaen**, osallistujia kuunnellaan, osallistumisen hyödyt tehdään näkyviksi ja osallistujien arvokas panos osoitetaan
- Tasavertainen osallistuminen **karttaa turhaa hierarkiaa** huomioiden erilaiset toimintamahdollisuudet ja vastuut
- Nauttii erilaisuudesta ja erilaisista mielipiteistä

Erinäkökulmaisuus ja epävarmuuden sieto – valmius muuttaa omaa kantaa

- Työskentelyssä tunnustetaan osallistujien erilaiset tavoitteet
- Dialogissa pyritään erilaisten tavoitteiden joukosta löytämään yhteinen tavoite ja jaettu kiinnostava aihe/päämäärä
- Tavoitteena on tuoda osapuolten erilaiset osaamiset ja näkökulmat yhteen

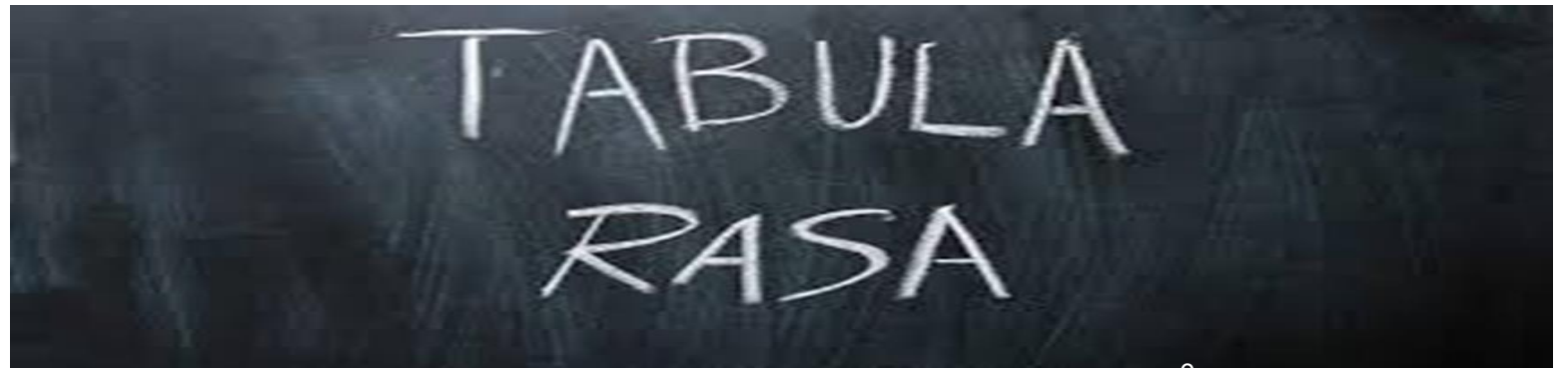
Yhteissuunnittelu ja ennakointi – joustava kokeilu ja korjaaminen

- Edetään tekemällä eli ideoista edetään nopeasti konkreettiseen tekemiseen ja kaikilla on lupa kokeilla ja epäonnistua ja samalla oppia
- Pienten kokeilujen kautta on mahdollista päästä suuriinkin tavoitteisiin
- Viestintä ja läpinäkyvyys, selkeä vastuunjako ja irrottautuminen liiasta byrokratiasta

Lähtökohtana tabula rasa...

- kukaan ei yksipuolisesti tai etukäteen määrittele yhteiskehittämisen tavoitetta tai toimintatapoja – tehdään yhdessä
- rakenteeseen luodaan tilaa ja aikaa dialogille > eri näkökulmat ja ”äänet” alkavat vähitellen tulla kuulluksi, polyfonia
- kompetenssierot & tehtäväjaot taustalle > jokaisen ääni yhtä tärkeä
- painopiste yksisuuntaisesta vaikuttamisesta vastavuoroiseen vaikuttumiseen (responsiivisuus)
- lähtökohtana osallistujien tulkinnat, kokemukset ja havainnot sekä tieto kehittämisaiheesta > niitä tutkitaan yhdessä keskustellen, eri näkökulmia rinnakkain kuljettaen (toiminnallisuus)

Dialogiset tilat – ilmapiiri ja struktuuri

- Yhteiskehittäminen tarvitsee oikeanlaisia tiloja ja ohjausta
- Tila ohjaa tekemisen tapoja ja tunnelmaa, ja suunniteltu ajankäyttö, esimerkiksi käsikirjoitus ohjaa tekemistä.
- Yhteiskehittämistä edistävät erilaiset dialogiset työskentelymenetelmät

DIALOGISET TILAT:

Ajallinen tila

Fyysinen tila

Henkinen tila

Sosiaalinen tila

Virtuaalinen tila

Alun perin tiedon muodostumiseen liittyvä käsite (I. Nonaka), jota myöhemmin soveltanut myös Tom Arnkil.

Jatkuva reflektointi – oma ja yhteinen toiminta tunteet huomioiden

- Yhteiskehittäminen saa aikaan monenlaisia tunteita - vaihtelevat tunteet ovat olennaisia kaikessa kehittämistyössä.
- Jokaisen tulee olla herkkä ja lukea tilanteen tunneilmapiiriä, tunnistaa omat tunteensa ja miettiä, miten niitä voi hallita.
- Yhteiskehittämisessä opetellaan hyväksymään ja olemaan avoimia uusille ideoille ja kanavoimaan tunteet toiminnaksi.
- Lisäksi pohditaan, miten käsittelemme negatiivisia tunteita kunnioittavasti, kannustavasti ja syyllistämättä.
- Osallistujien pitää kokea itsensä arvostetuiksi ja tasavertaisiksi, mikä vaatii aktiivista tekemistä kaikilta osallistujilta.
- Tilat, ohjaus ja liike vaikuttavat tunteisiin.

Haasteita yhteiskehittämisessä

- Puutteellinen vuoropuhelu osapuolten välillä
- Erilaisten odotusten tai intressien ristiriidat
- Resurssien puute
- Epäselvät roolit ja vastuut
- Tiimin/verkoston/yhteisön dynamiikan ongelmat
- **Epäonnistumisia voi tapahtua, mutta niistä on tärkeää oppia ja kehittyä eteenpäin. Anteeksi ja kiitos ovat tärkeimmät sanat 😊**

Dialogin ja keskustelun erot

KESKUSTELU (asiantuntijakeskeisyys)

- *Vuoropuhelu, jossa tuodaan esiin oma kanta ja puolustetaan sitä*
- *Asema suhteessa käsiteltävään asiaan vaikuttaa, esim. johtaja/työntekijä, ammattilainen/asiakas*

→ lopputuloksena päätöksiä

DIALOGI (kumppanuus)

- *Vuoropuhelu, jossa ihmiset ajattelevat yhdessä*
- *Monia näkökulmia*
- *Kukaan ei ole väärässä*
- *Omaa kantaa pidetään vain askeleena kohti uutta ymmärrystä*
- *Painopiste on vuorokuuntelussa*

→ lopputulos on kaikille jotain uutta

Dialogisuus on suhtautumistapa

Ihminen kohtaa toisen ihmisen persoonana ja avoimesti määrittelemättä häntä etukäteen tai milloinkaan kokonaan omasta näkökulmasta.

Jokaisella ihmisellä on oma tarina: juuret ja ympäristö, jotka vaikuttavat häneen tapaansa tuntea, ajatella ja toimia. Tätä tarinaa tulee kunnioittaa.

(Buber & Levinas)

- uteliaisuus ja avoimuus erilaisuudelle
- jatkuva itsereflektointi ja yhteinen reflektointi ilman arvottamista

Mikä haastaa dialogista toimintaa?

- Paljon eri toimijoita, pirstaleisuus ja laajat verkostot
- Ajatus kiireestä
- Erilaisuus, erinäkökulmaisuus "pelottaa"
- Huolen kasvu, negatiiviset tunteet, epävarmuus ja monimutkaiset tilanteet
- Toive asioiden saamisesta hallintaan
- Luottamuksen puute
- Vähäinen luottamus omiin taitoihin dialogin mahdollistajana

Dialoginen yhteiskehittäjä

- tietää omat rajat
- tietää mitä ei tiedä
- osaa pyytää apua
- sietää epävarmuutta
- lähestyy ihmisen elämää ja arkea ainutkertaisena tietona
- reflektoi ja muuntelee omaa toimintaa vuorovaikutuksessa saadun tiedon ja palautteen pohjalta
- hyödyntää erilaisuutta ja moninäkökulmaisuuutta

Dialogisuus on osa meitä jokaista, mutta dialogisesti toimiminen ei ole aina helppoa. Kun on kiire ja tilanne on epävarma ja monimutkainen voi ”tietäminen” tai asioiden hallintaan saaminen alkaa houkuttamaan.

Dialogisten hälytyskellojen pitäisi soida kun...

- toivot, että asioita ja toisia ihmisiä voisi hallita ja muuttaa
- monologi alkaa houkuttamaan
- neuvotuttaa, "tiedät" miten asioiden pitäisi mennä
- et jaksa kiinnostua erilaisista näkökulmista tai kuuntelusta
- keskityt toimenpiteisiin

Pysähdy ja pohdi miten voisit toimia dialogisemmin?

Kuka voisi auttaa?

Dialogisen yhteiskehittäjän taitoja:

- Kuuntelemisen taito

”Aito kuuntelu on sitä, että on valmis muuttamaan omaa näkemystään kuulemansa perusteella.”

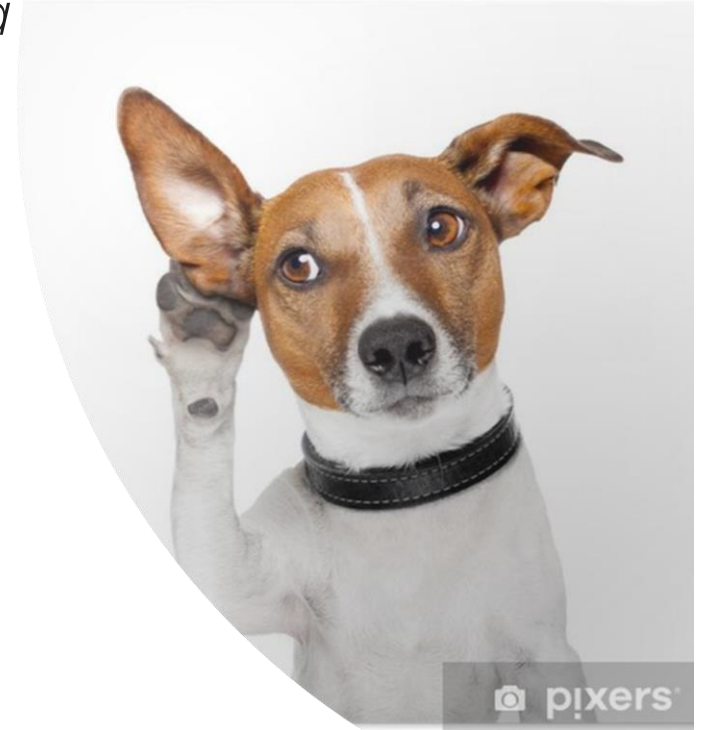
- Kysymisen taito

”Vaikuttaa tunnetilaan, auttaa toista avautumaan ja tuottaa tietoa.”

- Sanoittamisen taito

”Sanoituksella tarkoitetaan musiikkikappaleessa olevaa lyriikkaa, jota puolestaan laulaja tulkitsee.”

- **”Hengittäminen ennen lähetystä”** – Millä energialla tulet tilaan / olet tilassa

Hiljainen työskentely (2 min)

- Pysähdy hetkeksi muistelemaan omia yhteiskehittämiseen liittyviä kokemuksiasi
- Valitse mieleesi tuleva

YHTEISKEHITTÄMISEN TÄHTIHETKI

jonka olet itse kohdannut elämässäsi.

- Kirjoita chatti –kenttään kokemus: miltä se tuntui ja miksi se oli tähtihetki

Yhteiskehittämisen huoneentaulu

1. Kehittämistarve
2. Keitä mukaan – tarpeen pohjalta, moninäkökulmaisuus
3. Dialogisen tilan luominen yhteiskehittämiselle
4. Selkeät roolit ja vastuut: kuka tekee, mitä tekee, milloin tekee
5. Jatkuva reflektointi & kokeilukulttuuri
6. Jatkuvuus ja seuranta
7. Muistutus: Jokainen sana, teko ja ele kertovat miten suhtaudumme toisiimme!

***"Kuinka puhua niin, että toisessa
syntyy halu kuunnella ja kuinka
kuunnella ja kysyä niin, että toisessa
syntyy halu puhua?"***